

*Зоценко Андрій Олегович,
студент I курсу,
Спеціальності 052 «Політологія»*

*Науковий керівник:
кандидат політичних наук, доцент
Карнаух Анна Анатоліївна*

«Джеймс Медісон та його політичні погляди»

Американська революція зіграла ключову роль у формуванні США, як однієї з наймогутніших держав сучасності. Багато політичних проблем, які турбували конституціоналістів залишаються темою номер один для обговорення в Сполучених Штатах. Зокрема, знову наголошується увага на різноманітних проявах дисбалансу в поділі гілок влади, повноваженнях президента тощо.

Дослідження політичних поглядів, ідей, які розробив Джеймс Медісон в XVIII столітті та котрі не менш актуальні в наш час, є не лише спробою аналізу впливу прийняття Конституції та американської революції зокрема, на державотворення США.

Молоді та видатні політичні та державні діячі яскраво проявили себе під час американської революції. Одним із них був 4-й президент США, «батько Конституції», співавтор збірника статей «Записки Федераліста» — Джеймс Медісон. Народився він у заможній сім'ї плантатора-рабовласника. Навчався в протестантському коледжі Принстон (1769–1771), роздумуючи ким стати адвокатом чи священником. Бачачи утиски протестантів з боку англіканської церкви, став прихильником концепції Джона Лока про відокремлення церкви від держави. Згодом був обраний до комітету з написання Декларації прав і плану уряду для Вірджинії, де він здобув визнання за новаторство запропонованої ним радикальної поправки щодо принципу релігійної свободи, попутньо було закріплено визнання природним правом свободи совісті.

Пишучи статті до «Записок Федераліста» упродовж досить тривалого часу підтримував стосунки з федералістами, зокрема, з Олександром Гамільтоном. Але згодом Медісона включили до складу виконавчої ради Вірджинії, де відбулося його знайомство з Томасом Джефферсоном. Після цієї події він поступово переглянув деякі свої політичні переконання та погляди, примкнув до табору демократичних республіканців. Згодом знайомство переросло в дружбу та тісну співпрацю, що тривали до кінця їхнього життя.

Основу політичних поглядів Джеймса Медісона становило сприйняття людини, як соціальної, досить складної істоти, пристосованої до співіснування з іншими людьми, яка керується й задовольняє власні потреби. Проте, не заперечував можливість духовного переродження людини, спроможної піклуватися не лише про себе, а й про інших. Також обстоював ідею політичної рівності людей із народження, адже вони наділені невідчужуваними природними правами. Але через майнову диференціацію вони не рівні за ступенем можливості реалізації своїх здібностей. Люди мають самостійно вибирати форму правління, визначаючи умови спільного політичного проживання. Реалізація такого, сприятливого для всіх співжиття, забезпечується принципом взаємодопомоги та поваги до інших.

Ідеал держави для Медісона — велика за територією та населенням республіка, яка реалізує зазначені принципи. На відміну від Монтеск'є та Руссо, він вважав, що ця форма правління найприйнятніша для держави та одночасно є засобом реалізації принципу правління більшості. Однак, влада мусить справедливо діяти як у відношенні до більшості, так і до меншості. Джеймс Медісон завжди розглядав республіку як народовладдя, яке відрізнялося від прямої демократії лише тим, що в ній народ здійснює свою владу не безпосередньо, а через своїх представників. Водночас, він звертав увагу на багатозначність

визначення «республіка», що дає змогу позначати ним будь-що. На його думку, республіканською можна назвати тільки ту форму уряду, яка отримує всі свої повноваження прямо чи від народу й управляється людьми, тимчасово призначуваними народом на свої посади. Як і Джефферсон, виступав за скасування рабства, був прихильником демократії, яка для нього була уособленням республіки із сильною, центральною владою, поділеною на три окремі гілки.

Окрім цього, розглядав шлях розв'язання проблем компетенції органів державної влади. Під час спостереження за взаємодією різних гілок влади в штатах, державний діяч дійшов висновку, що росте розмежування конституційних меж гілок. На його думку, таку диференціацію може подолати такий внутрішній устрій державної влади, який складається з різних елементів, котрі б не давали один одному вийти за рамки відведених їм прерогатив. На думку Медісона, Монтеск'є з обачливістю взяв за основу своєї теорії влад Англію з її змішанням гілок. Водночас політик вважав, що можна розв'язати саму проблему за допомогою бікамералізму, розглядаючи насамперед сенат, як механізм захисту народу та його інтересів від обраним ним представників. При цьому велику увагу приділив конституційному контролю, а також аргументував доцільність існування цього інституту в системі стримування і противаг. Хоча й не відразу, але визнав обґрунтованість наявності судового конституційного контролю, як елемент захисту свобод і прав громадян США. Саме такі ідеї паралельно з теорією Томаса Джефферсона знайшли «відголосок» в основі концепції Джеймса Медісона — республіки з системою стримувань і противаг, поділом та розподілом повноважень гілок влади, в цілому вищезазначені ідеї утворюють демократичну систему Медісона. Ці та інші політичні ідеї Медісона лягли в основу прийнятої Конституції 1787, до якої, за ультиматуму «батька» Конституції про поправки до неї, згодом було прийнято славнозвісний Білл про права, більшість статей 4 президента США чинна й сьогодні.

Політична та державна діяльність Медісона припала на, безперечно, важкий період для Америки, коли незалежність здобувалась за допомогою зброї. Також, було гострим питання створення та ратифікації Конституції Сполучених Штатів, основою якої став «компромісний» проєкт Медісона. Створивши також теорію відособленої влади, політико-правове вчення про республіканське правління, вчення про фракції, яке перебуває у центрі уваги політологів, та завдяки своїм політичним ідеям та поглядам, Джеймс Медісон вписав своє ім'я золотими літерами в історію як батько-засновник США.

Список використаної літератури:

1. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень: Навчальний посібник. — К.: ВД «Професіонал», 2006. — 432 с.
2. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник. — 4те вид., доповн., у 2-х част. — Київ: Алерта, 2015. — 416 с.
3. Publius The Federalist. — N.Y.: The Intependet Journal, 1788. — 440 с.
4. Демиденко Г.Г Історія вчень про право і державу: Навчальний посібник — Харків: Консум, 2004. — 432 с.
5. Уляна Федорів Американські концепції парламентаризму Вісник Прикарпатського університету. Політологія. - 2015. - Вип. 9. - С. 94-102.